

Иако се идеја о одржавању Дејтона 2 није помакла с мртве тачке због несагласности три народа у БиХ да се поново разговара о уређењу државе, амерички конгресмен Мајкл Тарнер недавно је у Бриселу убацио „нову“ идеју да се, у оквиру Дејтона 2, реши испут и косовско питање. Како то већ бива на Балкану, где одавно нема свежих идеја, ни ова није нова, пошто ју је Слободан Милошевић већ одбио пре 16 година, када се преговарало о заустављању рата у БиХ.

Није нова ни за Мајкла Тарнера. Наиме, он је још у октобру прошле године позвао државну секретарку Хилари Клинтон да „сазове представнике балканских земаља и суседних народа“ у базу „Рајт Патерсон“ на Дејтон 2. Уочи њеног пута у БиХ, Србију, Косово и Брисел, Тарнер је у писму Клинтоновој предлагао да 15 година после покушају да се реше изазови с којима се и даље суочава регион. Конгресмен је нарочито истакао „сталну посвећеност САД у подршци Балкану и напорима изградње просперитетних, мирних и демократских друштава“.

Републикански конгресмен из Охаја, који је иначе члан лобистичког кокуса БиХ, ту своју идеју разрадио је почетком недеље на бриселском панелу „Приближавање Балкана Европској унији“. Предложио је да би „сада можда најпре морало да се реши косовско питање да би се решили и проблеми државног уређења Босне и све остале невоље у региону“. Зато би, сматра Тарнер, можда требало организовати Дејтон 2 за све укупно решење отворених проблема, укључујући Босну и Косово, а, САД су спремне да подрже европску интеграцију целог региона и доведу за заједнички сто све стране с циљем да се дође до компромиса“.

Да ли је овакав „нови-стари“ Дејтон 2 реалан и шта би коме донео?

Директор Центра за нову политику Владимир Тодорић сматра да је таква идеја „осуђена не само на пропаст него и на игнорисање озбиљних политичких кругова, јер се те два питања не могу спајати уколико се не жели неуспех дијалога“. Зато Тодорић сматра да је та иницијатива сасвим ирелевантна и да неће стићи у званичном облику из Стејт

департамента.

Иако би та идеја вратила Америку у центар не само Балкана него и Европе, и била нешто слично новом Версајском миру или Берлинском конгресу, професор међународних односа на ФПН и бивши амбасадор Предраг Симић такође мисли да нешто тако није реално и да је то само жеља појединих америчких сенатора да се врате улози у којој су били успешни.

„При томе, не видим зашто би Србија то прихватила и чиме би Америка могла да убеди Србију без неког огромног притиска да на то пристане“, пита се Симић.

„Осим тога, чињеница је да се Америка у оном што воли да ради, а то је нејшн билдинг (изградња нација) и у БиХ и на КиМ суочила са објективним ограничењима, јер не можете натерати људе да живе заједно ако они то неће“, каже Симић.

Саговорници „Политике“ су јединствени у оцени да су се околности од потписивања споразума у америчкој бази „Рајт Патерсон“ толико променило, не само за земље потписнице уговора, него и за САД које су тада играле водећу улогу.

Познавалац америчких политичких прилика Обрад Кесић каже да би организовање таквог скупа било веома тешко изводљиво зато што се Америка, малтене потпуно повукла из одржавања мира.

„Америчка администрација јесте тамо, али је врло јасно да ЕУ мора да преузме главну одговорност за Западни Балкан.“

„Када би Америка поново ушла на велика врата и почела да се меша, не само у БиХ, него и Косово о коме ЕУ води преговоре, морало би много тога да се промени у садашњој политици ЕУ и политици појединих чланица ЕУ, што не би никако било добро примљено. Американци су се неколико пута у последњих шест месеци умешали и увек су на неки начин саботирали оно што су Европљани радили и упропаштавали су постигнуто“, каже Кесић и закључује да је расположење према америчким иницијативама прилично лоше.

Кесић подсећа да је било неколико америчких иницијатива у последње време (нпр. бутмирски процес) и да су се показале као потпуни промашај, док су неке чланице ЕУ (Немачка) постигле извешан напредак с лидерима у БиХ. Један од таквих пројеката ЕУ су и разговори Београда и Приштине, од којих се не очекују нека велика решења, али би било штета прекидати их.

Што се тиче коначног решења за Косово, Симић сматра да ту „није потребан никакв Дејтон“. Он истиче да су „председник Борис Тадић, функционери из власти и странци који су плаћени за то рекли да желе поделу Косова и у овом тренутку је практично на међународној заједници да процени у којој мери је спремна да плаћа одржавање постојећг стања, а у којој мери ће бити спремна да се помири с неким решењима која намећу прилике на терену“.

А што се тиче БиХ, Дејтон 2 не би одговарао Београду ни због тога што би поновљени захтеви да Србија утиче на Републику Српску могли да произведу стварање још једне препреке за могуће добијање кандидатуре до краја године.

Кесић је уверен да ни Београд ни Загреб ни по коју цену не би хтели да се укључе у „ту ружну расправу у БиХ“, јер не могу да гарантују да би то испало како треба.

(Политика)